

Nota informativă
la proiectul legii privind modificarea unor acte normative

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului
Proiectul legii privind modificarea unor acte normative a fost elaborat de Direcția politici în domeniul biodiversității din cadrul Ministerului Mediului
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite
<p>Proiectul legii este elaborat în vederea implementării măsurii prevăzute art. 91, Anexa XI, capitolul 16 din Acordul de Asociere între Republica Moldova, pe de o parte, și Uniunea Europeană și Comunitatea Europeană a Energiei Atomice și statele membre ale acestora, pe de altă parte.</p> <p>Republica Moldova urmează a-și armoniza legislația națională la Directiva 92/43/CEE a Consiliului privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică (în continuare- Directiva Habitate).</p> <p>Uniunea Europeană (UE) dispune de instrumente juridice ample în domeniul protecției naturii. Legislația UE este axată pe Rețeaua Natura 2000, formată din 27 000 de situri în toate cele 27 de state membre ale UE. Împreună, acestea acoperă peste 1 milion de kilometri pătrați, ceea ce reprezintă aproape o cincime din suprafața terestră europeană (18,36 %), precum și o parte importantă a mărilor înconjurătoare.</p> <p>Crearea Rețelei Natura 2000 a demarat în 1979, când UE a adoptat primul act legislativ important în domeniul protecției naturii - Directiva 79/409/CEE din 2 aprilie 1979 privind conservarea păsărilor sălbatice (Directiva Păsări). Aceasta protejează aproximativ 500 de specii de păsări sălbatice din Europa.</p> <p>Un al doilea instrument, Directiva Habitate, obligă țările UE să protejeze habitatele și speciile de plante și animale pe cale de dispariție. Directiva Habitate vizează în jur de 1 500 specii de plante și animale rare și amenințate și aproximativ 230 de tipuri de habitate, inclusiv păduri, pajiști și mlaștini.</p> <p>Ariile protejate în baza acestor două Directive alcătuiesc Rețeaua Natura 2000.</p> <p>Natura 2000 nu este doar o rețea de rezervații naturale protejate. Ea pornește de la principiul că oamenii și natura funcționează cel mai bine în parteneriat. Scopul său nu este să excludă activități economice, ci să se asigure că acestea sunt compatibile cu protejarea speciilor și habitatelor valoroase.</p> <p>Un alt instrument juridic european, obligatoriu pentru asigurarea conservării florei și faunei sălbatice și a habitatelor lor naturale și pentru promovarea cooperării interstatale în materie, este Convenția privind conservarea vieții sălbatice și a habitatelor naturale din Europa (Berna, 1979).</p>

Prin ratificarea prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova Nr.1546/1993 a Convenției de la Berna, Republica Moldova s-a angajat, în comun cu țările membre ale Consiliului Europei, să participe activ la asigurarea conservării habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, inclusiv a speciilor migratoare, pe cale de dispariție.

Astfel, părțile implicate în respectarea Convenției de la Berna, se angajează să pună în practică politicile naționale de conservare a florei și faunei sălbatice și a habitatelor naturale, integrarea conservării faunei și florei sălbatice în politicile naționale de dezvoltare și de mediu, încurajarea educației și promovarea informației cu privire la necesitatea conservării speciilor și habitatelor.

În anul 1989, Părțile contractante ale Convenției de la Berna au inițiat crearea unui instrument special pentru protecția mediului natural al Europei: Rețeaua Emerald. Implementarea propriu-zisă a creării Rețelei Emerald a început abia în 1998, după ce Comitetul permanent a adoptat în 1996 Rezoluția nr. 3 privind crearea Rețelei Ecologice Pan-europene și în 1998 - Rezoluția nr. 5 privind regulile pentru Rețeaua Ariilor de Interes Special pentru Conservare (Rețeaua Emerald).

Obiectivele Convenției de la Berna și Directivei Habitate sunt pe deplin consecvente. Ambele sunt documente legale internaționale care vizează conservarea florei și faunei sălbatice și a habitatelor naturale. Principalele diferențe ale acestora sunt legate de teritoriile pe care le aplică. Prevederile Directivei se aplică în statele membre ale Uniunii Europene, iar prevederile Convenției - pe întreg teritoriul european și o parte a Africii. Într-un anumit sens, Rețeaua Emerald extinde standardele de mediu ale UE dincolo de granițele sale.

Pentru a asigura complementaritatea și coerența completă între Rețeaua Natura-2000 și Rețeaua Emerald orice evaluare a teritoriilor propuse pentru Rețeaua Emerald se bazează pe aceleași reguli și proceduri elaborate pentru Rețeaua Natura -2000, folosind abordarea biogeografică.

Înainte de a fi acceptate oficial în Rețeaua Emerald toate teritoriile propuse pentru includerea acestora sunt evaluate la nivel biogeografic în ceea ce privește suficiența lor pentru atingerea obiectivului final, care se referă la supraviețuirea pe termen lung a speciilor și habitatelor enumerate în Rezoluția nr. 4 și Rezoluția nr. 6 ale Convenției de la Berna, necesitând măsuri speciale de protecție.

Astfel, Rețeaua Emerald este echivalentul Rețelei Natura 2000 pe teritoriile țărilor non-UE, este un instrument util pentru conservarea ariilor de mare valoare ecologică și creează baza de cooperare în cadrul unei rețele omogene de teritorii care acoperă toată Europa.

Conform prevederilor Convenției de la Berna, procesul de creare a Rețelei Emerald include trei faze de implementare:

Faza I: Țările semnatare ale Convenției î-și evaluează resursele naturale și determină speciile și habitatele protejate în conformitate cu rezoluțiile relevante ale

Convenției de la Berna și selectează teritorii potențiale adecvate pentru asigurarea supraviețuirii pe termen lung a speciilor și habitatelor Rețelei „Emerald”.

Faza II: Evaluarea eficacității teritoriilor propuse, care se realizează conform principiului - specie cu specie și habitat după habitat pentru fiecare regiune biogeografică și evaluarea științifică a siturilor candidate pentru a verifica dacă acestea corespund cerințelor Rețelei.

Dacă este cazul, se solicită propunerea unor situri suplimentare și prezentarea siturilor candidate Comitetului Permanent în vederea adoptării.

Prin procesul biogeografic de evaluare a propunerilor teritoriilor Rețelei Emerald (etapa a II-a), se poate lua o decizie cu privire la necesitatea identificării ulterioare a potențialelor teritorii ale Rețelei Emerald, pentru a oferi o protecție suficientă pentru unele specii și habitate.

Crearea Rețelei Emerald este un proces dinamic care necesită actualizarea constantă a informațiilor. Un rol cheie în acest proces îl joacă lucrările științifice, inclusiv cercetarea de teren și colectarea de date relevante privind distribuția speciilor și habitatelor din Rezoluțiile nr. 4 și nr. 6 și afișarea acestor date pe hărți.

Faza III: constă în aprobarea la nivel național a teritoriilor incluse în Rețeaua Emerald și în implementarea activităților de gestionare și monitorizare, sub responsabilitatea autorităților naționale.

Republica Moldova a inițiat procesul de creare a Rețelei Emerald în anul 2000, urmare a realizării unui proiect pilot susținut de Consiliul Europei.

În cadrul acestui proiect au fost însușite metodele de colectare și prelucrare a datelor caracteristice speciilor din Rezoluția 6 și habitatelor din Rezoluția 4 a Convenției de la Berna, care se întâlnesc pe teritoriul Republicii Moldova. Studiul s-a rezumat la Rezervațiile Științifice „Prutul de Jos” și „Pădurea Domnească”.

Procesul a continuat abia în anul 2009 odată cu demararea primului program comun al Uniunii Europene și al Consiliului Europei pentru a sprijini extinderea principiilor Rețelei Natura 2000 prin Rețeaua Emerald în Europa de Est și Caucazul de Sud (în continuare - Programul comun).

Cel de-al doilea Program comun (2013-2016) (finanțat de Uniunea Europeană și derulat de Consiliul Europei „Suport pentru crearea Rețelei Emerald”) a avut ca scop implementarea fazei a II a procesului de creare a Rețelei Emerald în 7 țări din Europa Centrală și de Est.

Obiectivele generale ale celui de-al doilea Program comun au fost diseminarea filozofiei și metodologiei Rețelei Natura 2000, promovarea principiilor de mediu ale UE în domeniul protejării habitatelor și speciilor din afara Uniunii Europene.

În cadrul uneia dintre reuniunile de lucru desfășurate în cadrul proiectului (aprilie 2013), experții internaționali au demonstrat clar că includerea în rețea a principalelor arii de conservare (arii naturale protejate de stat) din aceste țări nu ar fi suficientă pentru a îndeplini cerințele pentru construirea Rețelei Emerald.

Ca rezultat final al activităților desfășurate în cadrul programului comun (2009-2016, faza I și II) Republica Moldova a selectat pentru a include în Rețeaua Emerald 154 specii de plante și animale, inclusiv 14 specii de plante, 140 specii de animale (păsări – 80 specii, mamifere – 13 specii, amfibieni – 3 specii, pești – 19 specii, reptile – 2 specii, nevertebrate – 23 de specii și 30 de habitate.

În perioada 2018 – 2019, Comitetul Permanent al Convenției de la Berna a aprobat în total 61 situri Emerald cu statut de situri aprobate.

Actualmente suprafața evidențiată a Rețelei Emerald din Republica Moldova care ar asigura parțial conservarea speciilor și habitatelor din listele Rezoluțiilor 4 și 6 ale Convenției, prezente pe teritoriul republicii constituie 277157 ha, sau 8% din teritoriul țării, cu cca 2,4% mai mult decât suprafața ariilor naturale protejate de stat.

Republica Moldova are responsabilitatea de a demara a III-ea fază de creare a rețelei Emerald, recunoașterea la nivel național a habitatelor, speciilor și siturilor Emerald care asigură conservarea lor.

Concomitent, crearea Rețelei Emerald va asigura respectarea prevederilor și altor convenții internaționale, la care Republica Moldova este parte, inclusiv Convenția asupra conservării speciilor migratoare de animale sălbatice (Bonn, 1979), Acordul privind conservarea păsărilor migratoare de apă african-urasiatice (Hague, 1995) (AEWA), Acordul privind conservarea liliecilor în Europa (Londra, 1991).

3. Descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene

Prezenta lege transpune parțial Directiva 92/43/CEE a Consiliului din 21 mai 1992 privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică

Gradul de compatibilitate al Directivei 92/43/CEE cu proiectul de lege în cauză este reflectat în tabelul de concordanță elaborat conform prevederilor Hotărârii de Guvern nr 1171/2018 pentru aprobarea Regulamentului privind armonizarea legislației Republicii Moldova cu legislația Uniunii Europene.

4. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Finalizările, urmare a aprobării proiectului de lege se referă la menținerea sau restaurarea, la o stare de conservare favorabilă, a habitatelor și speciilor de floră și faună sălbatică de interes unional, prezente pe teritoriul Republicii Moldova, ținând cont de cerințele economice, sociale și culturale și de caracteristicile regionale și locale.

Proiectul de lege prevede completarea Legii nr. 94/2007 cu privire la rețeaua ecologică cu un capitol nou „Capitolul III¹ Rețeaua Emerald” și include prevederi clare privind:

- stabilirea unor criterii clare de selecție a sit-urilor Rețelei Emerald pe baza unei abordări științifice: pentru fiecare specie prioritară de floră sau faună, se

realizează un inventar și se elaborează o hartă, indicând locația acesteia.

- funcționarea Registrului Național al Rețelei Emerald
- stabilirea sistemului de monitorizare a stării de conservare a tipurilor și speciilor de habitat natural și a faunei și florei naturale din Rețeaua Emerald;
- stabilirea procesului de raportare, care implică crearea unei baze de date și identificarea tendințelor în dinamica populațiilor speciilor și habitatelor, ale căror rezultate vor fi decizionale în gestionarea ulterioară a siturilor;
- obligativitatea elaborării de planuri de management a Rețelei Emerald, care vor oferi planuri de acțiune clare pentru conservarea și monitorizarea fiecărei specii prioritare de flora și faună și habitate naturale;
- introducerea evaluării biodiversității a impactului activităților și facilităților care fac obiectul evaluării impactului asupra mediului pe teritoriul Rețelei Emerald, care va fi efectuată în timpul evaluării impactului asupra mediului prevăzută de Legea nr. 86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului.

Cu privire la tipurile de activități, desfășurate conform cadrului legal în teritoriu sau pe anumite părți ale teritoriului Rețelei Emerald, restricțiile sau interdicțiile în temeiul prezentei legi nu se aplică la momentul includerii sit-ului în Registrul național al teritoriilor Rețelei de Emerald.

În cazul eșuării procesului de creare a Rețelei Emerald se vor agrava principalele amenințări la adresa biodiversității:

1) distrugerea fizică directă (vânătoare, pescuit, exploatare forestieră, împădurirea terenurilor de vegetație de stepă autohtonă, suprasolicitare, incendii, ardere țintită, arat, cariere, recreere și urbanizare);

2) schimbarea mediilor naturale (silvatizare, fragmentarea ecotopurilor, modificarea habitatelor);

3) poluare (biologică, comunală).

Toți acești factori în ultimă instanță vor contribui la micșorarea numărului de specii și habitate și la crearea unor goluri în Rețeaua europeană coerentă de zone de interes special de conservare.

Proiectul legii prevede completarea prevederilor expuse în anexele 4 și 6 ale Legii nr. 86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului cu referințe la Rețeaua Emerald în scopul asigurării evaluării biodiversității în cazul unor eventuale activitățile planificate, care pot avea un impact semnificativ asupra siturilor Emerald.

Concomitent, proiectul legii prevede completarea Codului Contravențional nr. 218/2008 cu prevederi în vederea sancționării și amendării persoanelor fizice și juridice în cazul colectării sau nimicirii speciilor de plante și animale protejate de convențiile internaționale, la care Republica Moldova este parte.

Actualmente Codul contravențional prevede un șir de sancțiuni în exclusivitate pentru speciile incluse în Anexele la Convenția privind comerțul internațional cu specii sălbatice de faună și floră pe cale de dispariție (CITES). Or, Republica Moldova și-a asumat responsabilități la capitolul protecția speciilor prin ratificarea și altor

tratate internaționale, inclusiv Convenția asupra conservării speciilor migratoare de animale sălbatice (Bonn,1979).

5. Fundamentarea economico-financiară

Implementarea primelor două faze a procesului de creare a rețelei Emerald a fost finanțat din contul programului comun al Uniunii Europene și al Consiliului European „Suport pentru crearea Rețelei Emerald”.

Toate cheltuielile ce vor surveni în urma implementării proiectului dat, urmează a fi suportate în limita mijloacelor bugetare aprobate pentru aceste scopuri, inclusiv din surse externe.

Agencia de Mediu va asigura planificarea bugetară anuală și pe termen mediu a resurselor necesare în acest scop, corespunzător legislației în domeniul finanțelor publice. În cazul survenirii unor cheltuieli neprevăzute, acestea vor fi acoperite din contul și în limita disponibilității alocațiilor aprobate.

Proiectul Hotărârii Guvernului pentru aprobarea proiectului Legii privind modificarea unor acte normative nu are impact negativ asupra economiei statului, luând în considerare faptul că cca 80% din situri prezintă diferite categorii de arii naturale protejate de stat, conform prevederilor Legii 1538/1998 privind ariile naturale protejate de stat.

Siturile Rețelei Emerald urmează a fi gestionate conform unor planuri de management, elaborarea cărora urmează a fi acoperită din sursele Fondului Ecologic Național și surse externe.

Cheltuielile necesare pentru elaborarea unui plan de management variază de la 300 la 500 mii lei în dependență de suprafața sitului. În cursul unui an se planifică a elabora în medie 3 planuri de management. Conform proiectului legii planurile de management urmează a fi elaborate pe parcursul următorilor 10 ani. Ministerul Mediului planifică alocarea acestor sume din Fondul Ecologic Național. În acest scop urmează a fi operate rectificări în Cadrul Bugetar pe Termen Mediu (CBTM) la Subprogramul 7005 „Protecția și conservarea biodiversității” acțiunea „Consolidarea rețelei de arii naturale protejate de stat pentru conservarea biodiversității” în vederea alocării sumei de 1mln lei anual pentru elaborarea planurilor de management.

Concomitent, va fi prioritizată elaborarea a 2-3 planuri de management pentru siturile Emerald care nu au statut de arii protejate de stat în cadrul proiectului care urmează a fi finanțat de Uniunea Europeană prin intermediul Băncii Mondiale în cadrul Acțiunii “European Union for Environment/Uniunea Europeană pentru Mediu” (EU4Environment)”, Rezultatul 4.1: O rețea comună de arii protejate cu implicarea UE și țărilor vecine”. Propunerile în acest sens au fost elaborate, coordonate cu Banca Mondială și înaintate Băncii Mondiale pentru aprobare finală.

Beneficiile pe care urmează să le obținem din natură sub formă de bunuri și servicii oferite de către ecosistemele naturale și semi-naturale incluse în siturile Emerald se încadrează în patru categorii: 1) *servicii de producție* – sunt reprezentate

de capacitatea ecosistemelor de a furniza diferite resurse materiale precum: alimente pentru oameni și furaje pentru animale, fibre, combustibili, apă potabilă, minereuri, agregate etc.; 2) *servicii de reglare* – sunt reprezentate de capacitatea ecosistemelor de a influența și regla procesele naturale: reglarea climei, a calității și cantității de apă, protecție împotriva vântului, stabilizarea alunecărilor de teren etc. Zonele naturale îndeplinesc astfel de funcții care, în anumite condiții, se dovedesc a fi vitale pentru securitatea oamenilor; 3) *servicii de suport* – reprezintă toate acele avantaje indirecte ce derivă din faptul că ecosistemele furnizează condițiile necesare pentru manifestarea altor beneficii: furnizarea de substrat pentru diversitatea biologică, spațiu adecvat pentru activitățile umane, asigurarea heterogenității abiotice etc.; 4) *servicii culturale* – reprezintă beneficiile non-materiale oferite de ecosisteme. În această categorie intră, spre exemplu, valoarea istorică a anumitor zone naturale, valoarea estetică a peisajului, valoarea turistică sau valoarea spirituală generată de localizarea în ariile naturale a unor activități și simboluri religioase.

Evaluarea monetară a acestor servicii ecosistemice pentru Republica Moldova necesită studii suplimentare, dar spre comparație, beneficiile totale obținute prin protejarea celor 300 de situri Natura 2000 din Scoția, depășesc, aproximativ, de șapte ori costurile asociate acestor situri pentru o perioadă de 25 de ani.

6. Modul de încorporare a proiectului în sistemul actelor normative în vigoare:

Implementarea prevederilor proiectului va necesita elaborarea proiectului hotărârii Guvernului privind aprobarea Planului-tip de monitorizare a stării de conservare a tipurilor de habitat natural și a speciilor de faună și floră sălbatică și Ghidului pentru elaborarea planurilor de management pentru siturile Emerald și Planurilor de management pentru siturile Emerald, care urmează a fi aprobat prin ordinul Ministrului mediului.

În acest scop proiectul prevede elaborarea planurilor de management pentru siturile Emerald în decurs de 10 ani de la data aprobării lor la nivel național.

7. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În conformitate cu art. 9 din Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional și a pct.11, sbp.3) din Metodologia de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative aprobată prin Hotărârea de Guvern nr.23/2019, anunțul referitor la inițierea consultărilor publice a Analizei impactului de reglementare (AIR) asupra proiectului de lege privind completarea unor acte normative și proiectul legii a fost plasat spre consultare pe pagina oficială a Ministerului Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului www.madrm.gov.md.
<https://www.madrm.gov.md/ro/content/anun%C8%9B-privind-ini%C8%9Bierea-consult%C4%83rilor-publice-analizei-impactului-de-reglementare-air-0>

Actualmente proiectul legii și documentele aferente sunt plasate pe pagina web oficială a Ministerului Mediului www.mediu.gov.md.

8. Constatările expertizei anticorupție

Proiectul va fi supus expertizei anticorupție în procesul desfășurării procesului de avizare.

9. Constatările expertizei de compatibilitate

Proiectul hotărârii Guvernului urmează a fi supus expertizei de compatibilitate cu legislația Uniunii Europene, în conformitate cu art. 36 din Legea 100/2017 cu privire la actele normative.

10. - Constatările expertizei juridice

Proiectul va fi supus expertizei juridice în procesul desfășurării procesului de avizare.

11. Constatările altor expertize:

Conform art. 34 alin. (4) din Legea nr. 100/2017 *cu privire la actele normative* și în contextul Hotărârii Guvernului nr. 23/2019 *cu privire la aprobarea Metodologiei de analiză a impactului în procesul de fundamentare a proiectelor de acte normative* atât Analiza impactului de reglementare cât și proiectul legii privind organismele modificate genetic au fost examinate în cadrul ședinței Grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător la 09.02.2021. (*Extras din Procesul-verbal nr. 4 al ședinței Grupului de lucru al Comisiei de stat pentru reglementarea activității de întreprinzător din 09.02.2021 se anexează la materialele dosarului*).

Proiectul legii a fost prezentat la data de 23 noiembrie 2021 în cadrul seminarului în cadrul proiectului Platformei Parteneriatul Estic „Elaborarea documentului de politici privind gestionarea rețelei transfrontaliere EMERALD aflate la hotar dintre Moldova, Ucraina și Belarus”. Obiecțiile și sugestiile expuse în cadrul seminarului au fost luate în considerare.

Secretar de stat

Iordanca-Rodica IORDANOV